

PRACE NAUKOWE

Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu

RESEARCH PAPERS

of Wrocław University of Economics

271

Zarządzanie finansami firm – teoria i praktyka

Tom 1

Redaktorzy naukowi

**Adam Kopiński, Tomasz Słoński,
Bożena Ryszawska**

Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu
Wrocław 2012

Redaktorzy Wydawnictwa: Elżbieta Kozuchowska, Aleksandra Śliwka

Redaktor techniczny: Barbara Łopusiewicz

Korektor: Justyna Mroczkowska

Łamanie: Adam Dębski

Projekt okładki: Beata Dębska

Publikacja jest dostępna w Internecie na stronach:

www.ibuk.pl, www.ebscohost.com,

The Central and Eastern European Online Library www.ceeol.com,

a także w adnotowanej bibliografii zagadnień ekonomicznych BazEkon

http://kangur.uek.krakow.pl/bazy_ae/bazekon/nowy/index.php

Informacje o naborze artykułów i zasadach recenzowania znajdują się na stronie internetowej Wydawnictwa

www.wydawnictwo.ue.wroc.pl

Kopiowanie i powielanie w jakiegokolwiek formie wymaga pisemnej zgody Wydawcy

© Copyright by Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu
Wrocław 2012

ISSN 1899-3192

ISBN 978-83-7695-219-2 (całość)

ISBN 978-83-7695-223-9 t. 1

Wersja pierwotna: publikacja drukowana

Druk: Drukarnia TOTEM

Spis treści

Wstęp	11
Abdul Nafea Al Zararee, Abdulrahman Al-Azzawi: The impact of free cash flow on market value of firm.....	13
Tomasz Berent, Sebastian Jasinowski: Financial leverage puzzle – preliminary conclusions from literature review	22
Michał Buszko: Zarządzanie ryzykiem konwersji kapitału nieruchomości (<i>equity release</i>)	40
Magdalena Bywalec: Jakość portfela kredytów mieszkaniowych w Polsce w latach 2007-2011	49
Jolanta Ciak: Model of public debt management institutions in Poland and the models functioning within the European Union	59
Leszek Czapiewski, Jarosław Kubiak: Syntetyczny miernik poziomu asymetrii informacji (SMAI)	68
Anna Doś: Low-carbon technologies investment decisions under uncertainty created by the carbon market.....	79
Justyna Dyduch: Ocena efektywności kosztowej inwestycji proekologicznych.....	88
Ewa Dziawgo: Analiza własności opcji <i>floored</i>	100
Ryta Dziemianowicz: Kryzys gospodarczy a polityka podatkowa w krajach UE.....	113
Józefa Famielec: Finansowanie zreformowanej gospodarki odpadami komunalnymi	123
Anna Feruś: The use of data envelopment analysis method for the estimation of companies' credit risk	133
Joanna Fila: Europejski instrument mikrofinansowy Progress wsparciem w obszarze mikrofinansów.....	144
Sławomir Franek: Ocena wiarygodności prognoz makroekonomicznych – doświadczenia paktu stabilności i wzrostu a wieloletnie planowanie budżetowe	152
Paweł Galiński: Produkty i usługi bankowe dla jednostek samorządu terytorialnego w Polsce.....	162
Alina Gorczyńska, Izabela Jonek-Kowalska: Kwity depozytowe jako źródło finansowania podmiotów gospodarczych w warunkach globalizacji rynków finansowych	172
Jerzy Grabowiecki: Financial structure and organization of <i>keiretsu</i> – Japanese business groups.....	181

Sylwia Grenda: Ryzyko cen transferowych w działalności przedsiębiorstw powiązanych	191
Maria Magdalena Grzelak: Ocena związków pomiędzy nakładami na działalność innowacyjną a konkurencyjnością przedsiębiorstw przemysłu spożywczego w Polsce.....	202
Agnieszka Jachowicz: Finanse publiczne w Polsce w świetle paktu stabilności	214
Agnieszka Janeta: Rynkowe wskaźniki oceny stanu finansów publicznych na przykładzie wybranych krajów strefy euro	226
Agnieszka Janeta: Obligacje komunalne jako instrument finansowania rozwoju lokalnego i regionalnego.....	236
Bogna Janik: Efficiency of investment strategy of Socially Responsible Funds Calvert.....	247
Anna Jarzębska: Obszary zarządzania płynnością finansową w publicznej szkole wyższej	256
Tomasz Jewartowski, Michał Kaldoński: Struktura kapitału i dywersyfikacja działalności spółek rodzinnych notowanych na GPW	265
Marta Kacprzyk, Rafał Wolski, Monika Bolek: Analiza wpływu wskaźników płynności i rentowności na kształtowanie się ekonomicznej wartości dodanej na przykładzie spółek notowanych na GPW w Warszawie.....	279
Arkadiusz Kijek: Modelowanie ryzyka sektorowego przy zastosowaniu metody harmonicznej	289
Anna Kobialka: Analiza dochodów gmin województwa lubelskiego w latach 2004-2009.....	302
Anna Korombel: Zarządzanie ryzykiem w praktyce polskich przedsiębiorstw	313
Anna Korzeniowska, Wojciech Misterek: Znaczenie instytucji otoczenia biznesu we wdrażaniu innowacji MŚP.....	322
Magdalena Kowalczyk: Wykorzystanie narzędzi rachunkowości zarządczej w sektorze finansów publicznych.....	334
Mirosław Kowalewski, Dominika Siemianowska: Zarządzanie kosztami za pomocą zarządzania przez cele na przykładzie zakładu przetwórstwa mięsnego X	343
Paweł Kowalik, Błażej Prus: Analiza wyznaczania kwoty na wyrównanie dochodów w krajowych niemieckich systemach wyrównania finansowego na przykładzie 2011 roku.....	353
Sylwester Kozak, Olga Teplova: Covered bonds and RMBS as secured funding instruments for the real estate market in the EU.....	367
Małgorzata Koźuch: Preferencje podatkowe jako narzędzia subsydiowania przedsięwzięć ochrony środowiska	378
Marzena Krawczyk: Gotowość inwestycyjna determinantą pozyskiwania kapitału od aniołów biznesu	388

Marzena Krawczyk: Teoria hierarchii źródeł finansowania w praktyce innowacyjnych MŚP w Polsce	397
Jarosław Kubiak: Planowanie należności na podstawie cyklu ich rotacji określonego według zasady lifo oraz według wartości średniej	407
Iwa Kuchciak: <i>Crowdsourcing</i> w kreowaniu wartości przedsiębiorstwa.....	418
Marcin Kuzel: Chińskie inwestycje bezpośrednie na świecie – skala, kierunki i motywy ekspansji zagranicznej	427
Katarzyna Lewkowicz-Grzegorzczak: Progresja podatkowa a redystrybucja dochodów	439
Katarzyna Lisińska: Struktura kapitałowa przedsiębiorstw produkcyjnych w Polsce, Niemczech i Portugalii	449
Joanna Lizińska: Problem doboru portfela porównawczego w długookresowej ewaluacji efektów kolejnych emisji akcji	459
Bogdan Ludwiczak: Wykorzystanie metody VaR w procesie pomiaru ryzyka.....	468
Justyna Łukomska-Szarek: Ocena zadłużenia jednostek samorządu terytorialnego w Polsce w latach 2004-2010.....	480
Agnieszka Majewska: Wykorzystanie opcji quanto w zarządzaniu ryzykiem pogodowym w przedsiębiorstwach sektora energetycznego.....	490
Monika Marcinkowska: Rachunkowość społeczna – czyli o pomiarze wyników przedsiębiorstw w kontekście oczekiwań interesariuszy	502

Summaries

Abdul Nafea Al Zararee: Wpływ wolnych przepływów pieniężnych na wartość rynkową firmy	21
Tomasz Berent, Sebastian Jasinowski: Dźwignia finansowa – wstępne wnioski z przeglądu literatury.....	39
Michał Buszko: Risk management of real estate equity release	48
Magdalena Bywalec: The quality of the portfolio of housing loans in Poland in 2007-2011	58
Jolanta Ciak: Model instytucji zarządzania długiem publicznym w Polsce na tle modeli funkcjonujących w Unii Europejskiej	67
Leszek Czapiewski, Jarosław Kubiak: Synthetic measure of the degree of information asymmetry	78
Anna Doś: Decyzje o inwestycjach w technologii obniżające emisję CO ₂ w warunkach niepewności stwarzanej przez europejski system handlu emisjami.....	87
Justyna Dyduch: Assessment of cost effectiveness of proecological investments	99
Ewa Dziawgo: The analysis of the properties of floored options	112

Ryta Dziemianowicz: Economic crisis and tax policy in the EU countries ...	123
Józefa Famielec: Financing of reformed economy of municipal waste	132
Anna Feruś: Wykorzystanie metody granicznej analizy danych do oceny ryzyka kredytowego przedsiębiorstw	143
Joanna Fila: The European Progress Microfinance Facility as an example of the support in microfinance	151
Sławomir Franek: Credibility of macroeconomic forecasts – experiences of stability and growth pact and multi-year budgeting planning	161
Paweł Galiński: Banking products and services for local governments in Poland	171
Alina Gorczyńska, Izabela Jonek-Kowalska: Depositary receipts as a source of businesses entities financing in the conditions of globalization of financial markets	180
Jerzy Grabowiecki: Struktura finansowa i organizacja japońskich grup kapitałowych <i>keiretsu</i>	190
Sylwia Grenda: Transfer pricing risk in the activity of related companies	201
Maria Magdalena Grzelak: Assessment of relationship between outlays on innovation and competitiveness of food industry enterprises in Poland....	213
Agnieszka Jachowicz: Public finance in Poland in the perspective of the Stability and Growth Pact	225
Agnieszka Janeta: Market indicators assessing the state of public finances: the case of selected euro zone countries.....	235
Agnieszka Janeta: Municipal bonds as a financing instrument for local and regional development.....	246
Bogna Janik: Efektywność strategii inwestycyjnych funduszy społecznie odpowiedzialnych Calvert	255
Anna Jarzębska: Areas of liquidity management in public university	264
Tomasz Jewartowski, Michał Kaldoński: Capital structure and diversification of family firms listed on the Warsaw Stock Exchange	278
Marta Kacprzyk, Rafał Wolski, Monika Bolek: Liquidity and profitability ratios influence on economic value added basing on companies listed on the Warsaw Stock Exchange.....	288
Arkadiusz Kijek: Sector risk modelling by harmonic method	301
Anna Kobiałka: Analysis of revenue of Lublin Voivodeship communes in 2004-2009	312
Anna Korombel: Risk management in practice of Polish companies.....	321
Anna Korzeniowska, Wojciech Misterek: The role of business environment institutions in implementing SMEs' innovations	333
Magdalena Kowalczyk: Using tools of managerial accounting in public finance sector	342

Mirosław Kowalewski, Dominika Siemianowska: Cost management conducted with the utilization of Management by Objectives on an example of meat processing plant.....	352
Paweł Kowalik, Błażej Prus: The analysis of determining the amount of the financial equalization in German's national financial equalization systems on the example of 2011	366
Sylwester Kozak, Olga Teplova: Listy zastawne i RMBS jako bezpieczne instrumenty finansujące rynek nieruchomości w UE	377
Małgorzata Kożuch: Tax preferences as the instrument of subsidizing of ecological investments.....	387
Marzena Krawczyk: Investment readiness as a determinant for raising capital from business angels	396
Marzena Krawczyk: Theory of financing hierarchy in the practice of innovative SMEs in Poland.....	406
Jarosław Kubiak: The receivables level planning on the basis of cycle of rotation determined by the LIFO principles and by average value	417
Iwa Kuchciak: Crowdsourcing in the creation of bank company value	426
Marcin Kuzel: Chinese foreign direct investment in the world – scale, directions and determinants of international expansion	438
Katarzyna Lewkowicz-Grzegorzcyk: Tax progression vs. income redistribution.....	448
Katarzyna Lisińska: Capital structure of manufacturing companies in Poland, Germany and Portugal.....	458
Joanna Lizińska: The long-run abnormal stock returns after seasoned equity offerings and the choice of the reference portfolio	467
Bogdan Ludwiczak: The VAR approach in the risk measurement	479
Justyna Łukomska-Szarek: Assessment of debt of local self-government units in Poland in the years 2004-2010.....	489
Agnieszka Majewska: Weather risk management by using quanto options in enterprises of the energy sector.....	501
Monika Marcinkowska: “Social accounting” – or how to measure companies’ performance in the context of stakeholders’ expectations	525

Paweł Kowalik, Błażej Prus

Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu

ANALIZA WYZNACZANIA KWOTY NA WYRÓWNANIE DOCHODÓW W KRAJOWYCH NIEMIECKICH SYSTEMACH WYRÓWNANIA FINANSOWEGO NA PRZYKŁADZIE 2011 ROKU

Streszczenie: Niemieckie krajowe systemy wyrównania finansowego rozwijały się od wielu lat. Jedną z głównych cech tego systemu jest kwota wyrównania finansowego. Celem artykułu jest analiza, w jaki sposób poszczególne landy określają kwotę wyrównania finansowego oraz na jakie elementy i w jaki sposób jest ona dzielona. Analiza została przeprowadzona na 2011 r., z wyjątkiem Badenii-Wirtembergii i Dolnej Saksonii, dla których był to rok 2010.

Słowa kluczowe: Niemcy, system wyrównania finansowego, kwota wyrównania finansowego.

1. Wstęp

Niemieckie krajowe systemy wyrównywania dochodów samorządowych rozwijały się od wielu lat. Na przykład system wyrównania dochodów Bawarii bazuje na ustawie z 1948 r., Badenii-Wirtembergii – z 1961 r., Hesji – z 1978 r., a Kraju Saary z 1983 r.¹ Niektóre kraje związkowe wprowadziły nowe ustawy. Są nimi np. Bawaria, Saksonia czy Szlezwik-Holsztyń. Nadrenia Północna-Westfalia opiera swój system wyrównania na rocznych ustawach. Większość krajów dokonała zmian w prawodawstwie dotyczącym wyrównania dochodów samorządowych w ostatnim kwartale 2010 r. (najczęściej w grudniu) lub w pierwszej połowie 2011 r. Wszystkie te zmiany miały wspomóc realizację zasady subsydiarności, jak również niwelowanie negatywnych skutków kryzysu światowego. Analizując ustawy i ich nowelizacje, można zauważyć zwiększoną ich częstotliwość w okresie ostatniego kryzysu, szczególnie w 2009 r. W tym właśnie roku kraje związkowe znacznie częściej wprowadzały zmiany w swoich ustawach o wyrównaniu dochodów. Na przykład Badenia-Wirtembergia dokonała czterech nowelizacji, Hesja trzech, Dolna Saksonia i Nadrenia-Palatynat po dwie. Turyngia dokonała dwóch w 2010 r. Rekordzistą

---

¹ Daty te są wpisane do bieżących ustaw o wyrównaniu dochodów samorządowych.

w nowelizacji ustawy o wyrównaniu dochodów przed kryzysem był Kraj Saary, który w 2006 r. dokonał aż pięciu nowelizacji. Natomiast Bawaria, Meklemburgia-Pomorze Przednie, Saksonia, Saksonia-Anhalt i Szlezwik-Holsztyn wprowadziły w 2009 r. lub później nowe ustawy. Oczywiście trzeba tu zaliczyć również Nadrenię Północną-Westfalię i jej roczne ustawy.

Celem artykułu jest przedstawienie oraz porównanie krajowych systemów wyrównania finansowego w kwestii określania i podziału środków na wyrównanie finansowe.

Niemcy na koniec roku 2011 r. składały się z 16 krajów związkowych, 402 powiatów i 11 292 gmin. Zadania poszczególnych jednostek podziału terytorialnego można podzielić na zadania własne i zlecone. Ponieważ dochody własne nie wystarczają na finansowanie nałożonych zadań jednostki samorządu terytorialnego ze względu na ich strukturę, rozwój społeczno-ekonomiczny itd., niedobory środków próbuje się uzupełnić za pomocą krajowych systemów wyrównania finansowego. Jednym z najważniejszych elementów tych systemów jest sposób wyznaczania kwoty na to wyrównanie, czyli inaczej masa środków wyrównujących (dalej MSW).

2. Masa środków wyrównujących i jej podział w ramach wyrównania finansowego w (wybranych) poszczególnych krajach związkowych²

2.1. Badenia-Wirtembergia

W Badenii-Wirtembergii MSW jest tworzona z 23% dochodów kraju związkowego z tytułu: podatku dochodowego, podatku od osób prawnych, podatku VAT i podziału podatku od przedsiębiorstw (*Gewerbesteuerumlage*)³ po potrąceniu kwoty 780,15 mln euro oraz 88,44% dochodów kraju związkowego z tytułu opłat wyrównawczych⁴.

Środki te są dzielone na część A i B. Część A wspiera wydatki bieżące (finansowanie mechanizmu wyrównującego oraz licznych dotacji). Na tę część przeznaczono 81,02%. Najpierw z tej kwoty wypłacane są dotacje celowe⁵, a pozostała kwota

² Nie będą brane pod uwagę miasta na prawach kraju związkowego: Berlin, Brema, Hamburg. Punkt jest opracowany na podstawie krajowych ustaw: o wyrównaniu dochodów samorządowych (najczęściej określana jako FAG) i o podatkach i opłatach samorządowych (najczęściej określana jako Kommunalabgabengesetz). W przypadku Dolnej Saksonii – również ustawa o podziale środków między krajem związkowym a jednostkami samorządowymi.

³ Podatek od działalności gospodarczej.

⁴ Opłata wyrównawcza wynosi 22,10% podstawy obliczenia. Zwiększa się o 0,06% na każdy 1% w gminach, w których kwota potencjału podatkowego przekracza 60% kwoty zapotrzebowania, ale maksymalnie do 32% (§1a FAG Ba-Wü).

⁵ Między innymi na zadania administracyjne wynikające z reformy administracyjnej, na koszty rzeczowe szkół, na wydatki związane z pomocą społeczną, na szkolenia kadry administracyjnej, na wy-

z tej części stanowi fundusz wyrównawczy, z którego 74,89% przeznaczane jest na wyrównanie dochodów gmin, 4,78% na wyrównanie dochodów miast na prawach powiatów, a pozostałe 20,33% na wyrównanie dochodów powiatów. Część B wspiera inwestycje samorządowe. Na tę część przeznaczono 18,98%. W jej ramach wyodrębnia się dotacje z tzw. kapitału wyrównawczego (*Ausgleichstock*) w wysokości 87 mln euro, dotacje inwestycyjne w wysokości 785 mln euro, a resztę dzieli się na ryczałty inwestycyjne.

2.2. Bawaria

MSW jest tworzona z 12,2% dochodów Bawarii z tytułu podatków: dochodowego, od osób prawnych, VAT oraz podziału podatku od przedsiębiorstw, zwiększona lub zmniejszona o dochody lub wydatki związane z wyrównaniem finansowym między krajami związkowymi, zmniejszana o wzrost udziału Bawarii w VAT na podstawie §1 Bayern FAG⁶. Przeznaczona jest ona na subwencję ogólną, ryczałty inwestycyjne i dodatkowe świadczenia.

2.3. Brandenburgia

MSW jest tworzona z:

- 1) 20% dochodów Brandenburgii z tytułu podatków: dochodowego, od osób prawnych, VAT⁷, podatków kraju związkowego, udziału w podatku od przedsiębiorstw, wpływów z wyrównania finansowego na poziomie krajów związkowych i federalnych dotacji uzupełniających oraz wpływów z tytułu rekompensaty wynikającej z przeniesienia podatku od pojazdów mechanicznych na poziom federalny;
- 2) 40% przypadających Brandenburgii federalnych dotacji uzupełniających na szczególne potrzeby;
- 3) jest pomniejszona o 50 mln euro;

---

równania na podstawie § 45a ustawy o transporcie pasażerskim, na przewóz dzieci do szkół, na dotacje w ramach § 16 ustawy o współpracy w zautomatyzowanym przetwarzaniu danych, na wyrównanie obciążeń wynikających z nowych zasad systemu świadczeń rodzinnych, 50% kwoty refundacji, zgodnie z § 15 ust. 3 federalnej ustawy o ochronie gleb i miejsc skażonych, dla sieci szkół edukacyjnych oraz dostarczania materiałów szkolnych w formie elektronicznej w roku 2008 – 800 tys. euro, a od 2009 r. 1,6 mln euro. Dla każdej dotacji określone są odrębne zasady w samej ustawie lub rozporządzeniach do niej. Niektóre dotacje wypłacane są w formie ryczałtów, a niektóre w kwotach określonych w ustawie.

⁶ Jeśli zostaną przypisane:

- gminom w ramach art. 1b dotacje, w wysokości 26,08% udziału w VAT, przeznaczone na wyrównanie zwiększonych wydatków wynikających z reorganizacji systemu świadczeń rodzinnych,
- gminom i związkom międzygminnym zadania związane z rozbudową miejsc dla dzieci poniżej 3 lat,
- gminom i związkom międzygminnym 51% całości rekompensaty finansowej związanej z przeniesieniem podatku od pojazdów mechanicznych na poziom federalny.

⁷ Oprócz części wyłączonej na rodzinne świadczenia wyrównawcze (§ 17).

4) pomniejszona lub powiększona o kwoty przyznane na podstawie odrębnych przepisów⁸.

Z tak obliczonej masy wyłącza się środki na:

- promocję Poczdamu – 2,5 mln euro,
- wsparcie teatrów i orkiestr – 14,5 mln euro.

W 2011 r. łączną masę powiększono o 10 mln euro⁹. Tak otrzymana kwota dzielona jest na:

- subwencje ogólne: podstawowe i inwestycyjne,
- wyrównanie szczególnych obciążeń,
- dotacje na wyrównanie szczególnych potrzeb.

2.4. Dolna Saksonia

MSW tworzona jest z 15,5% dochodów Dolnej Saksonii z tytułu podatków: dochodowego, od osób prawnych, VAT, majątkowego, od spadków, od wyścigów, gier losowych i zakładów, od piwa, od gier hazardowych¹⁰ oraz dochodów z opłaty produkcyjnej¹¹ zgodnie z federalną ustawą o górnictwie, federalnych subwencji i dotacji wyrównawczych oraz federalnych płatności do kraju związkowego z tytułu rekompensaty finansowej w związku z przeniesieniem podatku od pojazdów mechanicznych na poziom federalny. Do tej kwoty dodaje się:

- 33% dochodów Dolnej Saksonii z tytułu podatku od nabycia nieruchomości,
- 13,3 mln euro od 2010 r. jako rekompensatę za utratę dochodów spowodowaną wzrostem świadczeń dla dzieci.

A następnie odejmuje:

- 6,665 mln euro na finansowanie zadań określonych w NFVG,
- 4,511 mln euro na finansowanie zadań dolnosaksońskiej instytucji kontroli komunalnej (*Niedersächsische Kommunalprüfungsanstalt*),
- określony ustawowo wskaźnik procentowy pomnożony przez: 33,1 mln w 2011 r.

Z tak określonej kwoty w pierwszej kolejności wyznacza się rezerwę subwencji równą 1,6% całości kwoty oraz zapotrzebowanie na finansowanie zadań zleconych¹², a także wyrównanie potencjału podatkowego i dochodowego. Pozostała kwota jest dzielona między poszczególne gminy i powiaty, głównie w postaci subwencji ogólnej.

⁸ Na przykład zespolenia podatkowego z roku poprzedniego.

⁹ Od 2012 r. o tę kwotę zwiększa się subwencję ogólną w ramach rozłożenia wyrównania finansowego (*finanzausgleichsumlage*).

¹⁰ Prowadzenia kasyn.

¹¹ W ramach wydobywania surowców.

¹² Od 2011 r. na każdego mieszkańca miasta na prawach powiatu 44,94 euro, a na każdego mieszkańca powiatu 48,92 euro.

2.5. Hesja

W Hesji MSW¹³ składa się z masy finansowej z tytułu podatków (*Steuerverbundmasse*) oraz z różnych kwot (*Beträgen*) pobieranych w danym roku budżetowym na podstawie odrębnych ustaw lub na podstawie rocznego budżetu Hesji. Masa finansowa z tytułu podatków składa się z 23% wpływów pozostałych Hesji z tytułu podatków¹⁴: dochodowego, od osób prawnych, VAT, majątkowego, od pojazdów mechanicznych, z tytułu zakupu gruntów i od przedsiębiorstw. Ewentualne odchylenia wielkości faktycznych od planowanych są uwzględniane w kalkulacji masy środków najpóźniej dwa lata po roku, w którym wystąpiły. Środki te przeznacza się na:

- ogólne subwencje finansowe¹⁵,
- specjalne subwencje finansowe,
- wydatki związane z finansowaniem inwestycji¹⁶.

Podział masy środków jest ustalany w budżecie Hesji, o ile ustawa FAG Hessen nie stanowi inaczej.

2.6. Meklemburgia-Pomorze Przednie

W Meklemburgii-Pomorzu Przednim wysokość środków wyrównania finansowego uwzględnia dochody kraju związkowego i gmin. Wynika ona z zasady jednolitości (*Gleichmäßigkeitssatz*), która mówi, że łączne przychody gmin i powiatów z własnych podatków (gruntowego, netto od przedsiębiorstw¹⁷, udziału gmin w podatku dochodowym i VAT oraz innych podatków) oraz subwencji w ramach wyrównania finansowego powinny być równomierne do wpływów kraju związkowego z pozostałych podatków i środków w ramach federalnego wyrównania finansowego po odjęciu kwoty wyrównania finansowego kraju związkowego przekazanego gminom i powiatom.

Ustawa FAG M-V nie uwzględnia w dodatkowych dotacjach federalnych kwot, które kraj ten otrzymuje, m.in. w ramach wyrównania kosztów związanych z bezrobociem strukturalnym czy z podziału VAT na finansowanie kosztów związanych z opieką przedszkolną. Dodatkowo wlicza się tzw. opłaty wyrównawcze (*Finan-*

¹³ Z masy tej może być odjęte, zgodnie z rocznym budżetem, finansowanie odsetek od pożyczek w ramach ustawy Hesji o specjalnym programie inwestycyjnym z 9 marca 2009 r. oraz częściowo może być finansowane promowanie różnorodności kulturowej regionu Ren-Men. W 2010 r. wyniosła, jak podaje Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Sportu Hesji, 2,9 mld euro.

¹⁴ Są to dochody Hesji pozostałe po odjęciu ustawowych udziałów państwa oraz gmin i związków gmin z różnych tytułów.

¹⁵ Ich celem jest poprawa kondycji finansowej jednostek samorządu terytorialnego. Jeżeli są one przyznane jako subwencje ogólne, to powinny przyczynić się do zmniejszenia różnic w kondycji finansowej między poszczególnymi jednostkami.

¹⁶ Jak podaje Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Sportu Hesji, w 2010 r. na ogólne subwencje finansowe przeznaczono 1,4 mld euro, tj. 48% masy środków, na specjalne subwencje 860 mln euro (29%), a na subwencje inwestycyjne 612 mln euro (21%).

¹⁷ Po potrąceniu udziałów w tym podatku.

zausgleichsumlage). Są one pobierane od gmin, w których kwota potencjału podatkowego przekracza fikcyjne obciążenie wyjściowe o więcej niż 15%¹⁸. Wartość opłaty wyrównawczej wynosi 30% obliczonej różnicy.

Z sumy całkowitych dochodów gmin i powiatów z własnych podatków oraz pozostających do dyspozycji kraju związkowego wpływów z podatków i środków w ramach federalnego wyrównania finansowego gminy i powiaty otrzymują 33,99%, a kraj związkowy 66,01%. Co dwa lata będzie dokonywana rewizja tych założeń. Pierwsza ma odbyć się w 2011 r., ze skutkiem na rok 2012. Dodatkowo kraj związkowy przekazuje odpowiednie kwoty w ramach dotacji na inwestycje infrastrukturalne. W roku 2011 jest to 10 mln euro. W środkach wyrównawczych zawarty jest udział gmin w wysokości 26,09% rocznych dochodów kraju związkowego ze zwiększonego udziału krajowego w VAT w celu zrównoważenia spadku dochodów w związku z reorganizacją świadczeń rodzinnych – subwencja wyrównawcza. Jeżeli przy wyliczeniu tej subwencji odpowiadająca temu udziałowi kwota nie osiągnie 26,09%, kraj związkowy przyznaje dodatkowo kwotę, która stanowi różnicę między subwencją na inwestycje strukturalne a obliczonym udziałem gmin w wysokości 26,09%. Wysokość uzyskanych środków dzieli się na dotacje celowe, których wartość jest określona, oraz na subwencję ogólną¹⁹.

2.7. Nadrenia Północna-Westfalia

W Nadrenii Północnej-Westfalii MSW przeznaczana jest dla gmin i ich związków i składa się z 23% udziałów kraju związkowego w podatku dochodowym, od osób prawnych i VAT. Ponadto kraj związkowy zapewnia udział gminom i ich związkom w czterech siódmych swoich dochodów z podatku od nabycia nieruchomości. Masa środków wyrównujących zawiera 1,17 punktu procentowego na ryczałtową spłatę roszczeń wyrównawczych wynikających z udziału gmin i związków gmin w finansowym obciążeniu krajów związkowych w ramach funduszu „Niemiecka Jedność” w 2011 r. Kalkulacja tej masy odbywa się na podstawie rzeczywistych przychodów z podatków w okresie od 1 października roku przedostatniego do 30 września roku poprzedzającego rok budżetowy. Jednocześnie tak obliczone rzeczywiste przychody są:

- zwiększane lub zmniejszane o przychody lub wydatki kraju związkowego związane z wyrównaniem finansowym między krajami związkowymi,
- zmniejszane o wypłacone świadczenia kompensacyjne dla gmin wynikające z reorganizacji świadczeń rodzinnych,
- zwiększane o międzykomunalne świadczenia odciążające na rzecz szczebla komunalnego w nowych krajach związkowych w związku z realizacją czwartej ustawy o nowoczesnych usługach na rynku pracy z dnia 24 grudnia 2003 r.

¹⁸ W 2011 r. 20%.

¹⁹ Tym samym zmiany masy środków wyrównujących powodują zmiany jedynie w wielkości subwencji ogólnej.

zmienionej art. 3 XXIII ustawy o zmianie federalnej ustawy o wspieraniu kształcenia z 24 października 2010 r.,

- zwiększane o świadczenia kompensacyjne za spadek dochodów kraju związkowego z tytułu podatku od pojazdów mechanicznych w masie wyrównawczej, otrzymane z udziału kraju związkowego w zwiększonych wpływach z podatku VAT,
- zmniejszane o świadczenia kompensacyjne za spadek dochodów kraju związkowego z tytułu podatku od gier hazardowych w masie wyrównawczej, otrzymane z udziału kraju związkowego w zwiększonych wpływach z podatku VAT,
- zmniejszane o kwotę zaangażowania rządu federalnego w realizację zadań w zakresie wspierania dzieci do trzech lat w dziennych ośrodkach opieki nad dziećmi w masie wyrównawczej (z udziału kraju związkowego w zwiększonych wpływach z podatku VAT).

Określenie masy wyrównawczej przedstawiane jest w załączniku 1 ustawy GFG 2011. Od tak ustalonej masy odejmuje się w 2011 r. 4,4 mln euro na tzw. tantiemy²⁰ na podstawie wymogów prawnych i umów. Pozostałą masę dzieli się na:

- subwencje ogólne,
- ryczałty inwestycyjne,
- specjalne ryczałty celowe (*fachbezogene Sonderpauschalen*),
- dotacje na specjalne potrzeby (*Bedarfszuweisungen*).

2.8. Nadrenia-Palatynat

MSW składa się z 21% dochodów Nadrenii-Palatynatu z tytułu: podatku dochodowego; podatku od osób prawnych; podatku VAT po odjęciu świadczeń wyrównawczych; podatku od pojazdów mechanicznych oraz dochodów z tytułu rekompensaty finansowej w związku z przeniesieniem podatku od pojazdów mechanicznych na poziom federalny; podatku majątkowego; wyrównania finansowego między krajami związkowymi; dotacji uzupełniających; podatku z tytułu zakupu gruntu, nabywania nieruchomości (*Grunderwerbssteuer*); 35,2% podatku od spadków i darowizn, minus rozliczenia różnic opłat wyrównawczych i przyznanych środków finansowych na fundusz „Niemiecka Jedność”. MSW jest szacowana w budżecie Nadrenii-Palatynatu, a następnie wyliczana po upływie roku budżetowego. Różnica jest uwzględniana w ciągu 3 lat w MSW. MSW uwzględnia również fundusz stabilizacyjny dla komunalnego wyrównania finansowego. MSW dzielona jest na:

1. Ogólne subwencje finansowe, w ramach których wyróżnia się subwencje:

- ogólną A, B i inwestycyjną,
- drogową,
- na kompensowanie dodatkowych kosztów transportu,

²⁰ Określona wysokość jest odprowadzana przez kraj związkowy w imieniu gmin i związków gmin. Kraj związkowy również odprowadza w swoim imieniu takie tantiemy. Dotyczą one płatności za prawa autorskie.

- na zwrot kosztów administracyjnych urzędów zajmujących się wyrównaniem,
  - z kapitału wyrównawczego,
  - zachęcające do dobrowolnych działań na rzecz poprawy struktur komunalnych.
2. Dotacje celowe.

2.9. Kraj Saary

W kraju tym MSW wyznacza się jako 20,555% sumy następujących elementów:

- wszystkich wpływów podatkowych stanowiących dochód kraju związkowego, z wyjątkiem podatku na rzecz ochrony przeciwpożarowej i udziału kraju w podatku od przedsiębiorstw, pomniejszając o szacunkowe globalne zmniejszenie dochodów (*Globale Mindereinnahmen*) lub powiększając o szacunkowe globalne zwiększenie dochodów (*Globale Mehreinnahmen*),
- wyrównania finansowego między krajami związkowymi,
- wyrównania finansowego, jakie Kraj Saary otrzymał w ramach ustawy o zmianie podatku od pojazdów samochodowych i płatnych autostrad z dnia 17.08.2007 w celu zastąpienia zmniejszenia podatku od pojazdów mechanicznych dla pojazdów i ciężkich przyczep,
- świadczenia kompensacyjnego, jakie Kraj Saary otrzymał na podstawie ustawy regulującej finansową rekompensatę z tytułu przeniesienia podatku od pojazdów mechanicznych na poziom federalny.

MSW na dany rok budżetowy oblicza się na podstawie wielkości zakładanych, a po upływie roku budżetowego ustala się zgodnie ze sprawozdaniem. Różnica jest uwzględniana w masie drugiego roku następującego po danym roku budżetowym. Jeżeli masa środków obliczona z wpływów podatkowych, wyrównania finansowego między krajami związkowymi i wyrównania finansowego w ramach ustawy o zmianie podatku od pojazdów samochodowych i płatnych autostrad przewyższa tak samo obliczoną masę w roku poprzednim, wówczas połowa tej nadwyżki trafia na Fundusz Komunalny 21 (*Fonds Kommunen 21*). Od 2006 r. ogranicza się zasilanie na obsługę funduszu corocznie o niezbędne środki. MSW jest pomniejszana w pierwszej kolejności o kapitał inwestycyjny. Otrzymana kwota jest dzielona w następujący sposób:

- 7,84% trafia do gmin w ramach szczególnych subwencji ogólnych (*Sonderschlüsselzuweisungen*),
- 59,93% trafia do gmin w ramach subwencji ogólnych,
- 18,63% trafia do związków gmin²¹ w ramach subwencji ogólnych,
- 5% trafia do związków gmin w ramach subwencji na komunalizację (*Kommunalisierungszuweisungen*),
- 2,56% przeznaczone jest na kapitał inwestycyjny,
- 6,04% przeznaczone jest na kapitał wyrównawczy.

²¹ W Kraju Saary w ramach pojęcia „związki gmin” (*Gemeindeverbände*) funkcjonują powiaty i regionalny związek Saarbrücken.

2.10. Saksonia

Środki na MSW w Saksonii (masa zespoleniowa z podatków – *Steuerverbud*) pochodzą z:

- udziału Saksonii w dochodach z podatków wspólnych (dochodowego, od wynagrodzeń, od odsetek, od osób prawnych i VAT),
- dochodów z podatków krajowych²² i udziału kraju w podatku od przedsiębiorstw,
- przychodów z wyrównania finansowego między krajami związkowymi (włącznie z większością federalnych dotacji uzupełniających²³).

Udział jednostek samorządowych w tej masie określa zasada równomierności (*Gleichmäßigkeitssatz*) w formie udziału procentowego²⁴. Do masy środków wyrównujących w 2011 r. została dodana kwota 3 mln euro w celu wyrównania prefinansowania napraw szkód powodziowych z roku 2010. Do tak obliczonej masy dodaje się saldo korekty wyrównania sprzed dwóch lat²⁵. Masa środków dzielona jest na:

1. Subwencję ogólną.
2. Dotacje celowe na wykonywanie zadań:
  - a) zleconych,
  - b) powodujących specjalne obciążenia,
  - c) związanych ze szczególnymi potrzebami,
  - d) związanych z miejskim funduszem emerytalnym (*Kommunaler Vorsorgefonds*),
  - e) wspierających inwestycje komunalne,
  - f) związanych z obsługą zadłużenia od starych długów komunalnych zaciągniętych na budowę infrastruktury społecznej²⁶,

²² Od 2012 r. zostaną dodane przychody z tytułu rekompensaty finansowej dla krajów związkowych z tytułu przeniesienia podatku od pojazdów mechanicznych na poziom federalny.

²³ W dotacjach tych nie są uwzględnione następujące kwoty:

- określone w ustawie na lata 2009-2019, które co roku są coraz niższe. Na 2011 r. zaplanowano 692,353 mln,
- stanowiące 84,01% kwoty federalnej dotacji uzupełniającej przeznaczonej na bezrobocie strukturalne dla Saksonii,
- określone w ustawie roczne rosnące kwoty. Na 2011 r. zaplanowano 17,5 mln euro. Są one przeznaczone na wspieranie dzieci do trzech lat w ośrodkach dziennej opieki nad dziećmi (w ramach ustawy wspierającej dzieci – KiföG).

²⁴ Udział ten jest ustalany corocznie i co roku jest mniejszy. Na 2010 r. wyznaczono stawkę 23,3984878% (dane ministerstwa finansów Saksonii [www.finanzen.sachsen.de/download/fag_mittelfluss_2005.pgf oraz [fag_2010.pdf](http://www.finanzen.sachsen.de/download/fag_2010.pdf) (17.07.2011)]).

²⁵ Co dwa lata jest przeprowadzane sprawdzenie dostosowania zakresu zadań lub obowiązkowych wydatków w jednostkach samorządowych do podziału środków między kraj, gminy i powiaty. Jest to związane z tym, że budżet krajowy jest uchwalany na dwa lata.

²⁶ Obowiązuje do końca 2011 r.

- g) związanych z udziałem gmin w kosztach wprowadzenia krajowego radia cyfrowego dla urzędów i organizacji związanych z kwestiami bezpieczeństwa, jak również z kosztami podstawowych elementów e-rządu,
- h) związanych z kosztami nałożonych sankcji,
- i) związanych z finansowaniem usług doradczych przez osoby trzecie,
- j) zwiększających kwotę subwencji dla powiatów o kwotę 3 mln euro.

2.11. Saksonia-Anhalt

W Saksonii-Anhalt ustawa wyznaczyła na 2011 r. kwotę na wyrównanie dochodów w wysokości 1 590 623 669 euro.

Kwota ta została podzielona na:

1. Dotacje na specjalne potrzeby w kwocie po 60 mln euro;
2. Ryczałty inwestycyjne w wysokości 128,041 mln euro;
3. Dotacje związane z zadaniami zleconymi w formie:
  - zwrotu kosztów zadań zleconych,
  - zadań specjalnych,
4. Dotacje związane z zadaniami własnymi w formie:
  - specjalnych dotacji uzupełniających,
  - subwencji ogólnej, na którą przeznaczana jest pozostała część kwoty środków wyrównujących.

2.12. Szlezwik-Holsztyn

Kraj ten przeznaczają na MSW 17,74%²⁷ kwoty z następujących źródeł:

- należnych krajowi związkowemu wpływów z podatków: dochodowego od osób fizycznych i od osób prawnych oraz VAT,
- wpływów z podatków: majątkowego (*Vermögenssteuer*), od spadków (*Erbschaftsteuer*), od nabycia nieruchomości, od piwa, od zakładów wyścigowych i loterii, z wyjątkiem totalizatora,
- świadczenia kompensacyjnego, jakie kraj związkowy otrzymał z tytułu przeniesienia podatku od pojazdów mechanicznych na poziom federalny,
- dochodów z federalnych dotacji uzupełniających,
- dochodów z wyrównania finansowego między krajami związkowymi.

Od kwoty w 2011 r. odjęto 44,804 mln euro.

MSW jest ustalana corocznie, zgodnie z propozycją w budżecie. Różnica między podejściem pierwotnym a rzeczywistymi dochodami jest uwzględniana w masie środków wyrównujących w następnym roku. MSW przeznaczona jest na subwencje ogólne i dotacje celowe. Środki te są dzielone w następującej kolejności:

1. Dotacje na pokrycie deficytu (*Fehlbetragszuweisungen*) i na specjalne potrzeby w kwocie 50 mln euro.
2. Dotacje na komunalne budownictwo szkolne w wysokości 31 mln euro.

²⁷ Może być zmieniana, gdy stosunek obciążenia między krajem związkowym a jego jednostkami samorządowymi zmienia się z powodu zmian w zakresie wydatków lub źródeł dochodów.

3. Dotacje na teatry i orkiestry w wysokości 36,7 mln euro.
  4. Dotacje na budowę dróg w kwocie 24 mln euro.
  5. Dotacje na wspieranie schronisk i poradni dla kobiet w kwocie 4,3 mln euro w 2011 r.
  6. Dotacje na wspieranie bibliotek w wysokości 7,313 mln euro.
  7. Dotacje na wspieranie ośrodków opieki nad dziećmi i miejsc opieki dziennej w wysokości 70 mln euro.
- Pozostała część środków przeznaczana jest na subwencje ogólne.

2.13. Turyngia

Ustawa o wyrównaniu dochodów Turyngii ThürFAG określiła kwotę wyrównania finansowego na 2011 r. w wysokości 2 240 344 800 euro. Kwota ta była następnie korygowana o:

- zwrot kosztów przekazanych funkcji rządowych (ryczałtowych kosztów zadaniowych) w wysokości 181 mln euro, a następnie 54 mln euro,
- 1% dochodów kraju związkowego z tytułu prognozowanego udziału w podatkach wspólnych, pomniejszonych o udział w podatku od przedsiębiorstw i powiększonych o przychody kraju związkowego z tytułu federalnych dotacji uzupełniających na specjalne potrzeby ze względu na obciążenia związane z podziałem (*teilungsbedingter Lasten*) na podstawie oszacowanych wyników z maja 2010 roku podatkowego.

Zwiększenia lub zmniejszenia dochodów wynikające z różnicy między faktycznymi i prognozowanymi dochodami są uwzględniane w drugim roku po roku, dla którego była wyliczana MSW. Korekta ta jest ograniczana do kwoty 66 mln euro. Wyrównanie finansowe jest ustalane na podstawie kwoty środków wyrównujących. Wysokość wydatków ujmowana jest w budżecie kraju związkowego. Środki dzielone są na:

- ogólne subwencje (*allgemeine Finanzausweisungen*),
- dotacje celowe (*besondere Finanzausweisungen*).

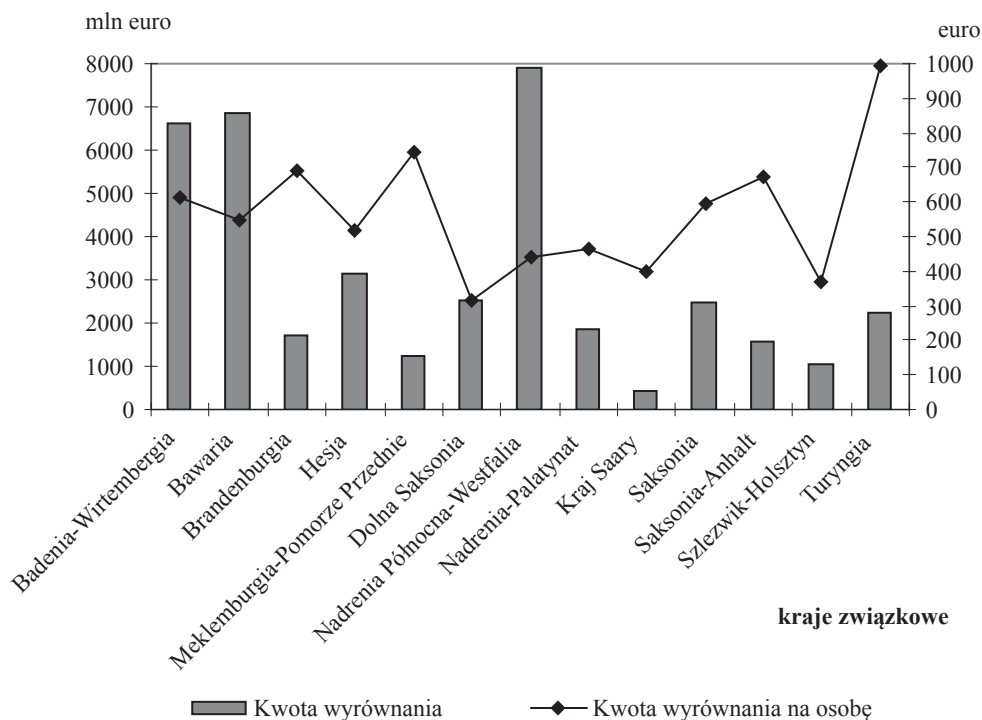
3. Ocena sposobu wyznaczania kwoty na wyrównanie finansowe

Poszczególne kraje związkowe zastosowały podobne do siebie rozwiązania w zakresie sposobu wyznaczania łącznej kwoty wyrównania finansowego. Kwota ta jest ustalana procentowo lub kwotowo. Zazwyczaj jednostkom samorządu terytorialnego²⁸ przyznaje się pewien stały udział²⁹ we wpływach, głównie podatkowych, kraju związkowego. Wielkość wyrównania zależy od możliwości finansowych danego kraju związkowego, a nie od rzeczywistych kosztów zadań publicznych realizowanych przez jednostki samorządu terytorialnego. Ta metoda obowiązuje w dziewięciu

²⁸ Gminom, powiatom, miastom na prawach powiatu.

²⁹ Jest on taki sam na poszczególne lata, wyjątek stanowi Saksonia, gdzie stały udział jest ustalany corocznie i w ostatnich latach jest zmniejszany.

krajach związkowych. Wyjątkiem jest Nadrenia Północna-Westfalia, gdzie wielkość wyrównania zależy od możliwości dochodowych tego kraju. Masa środków wyrównujących stanowi 23% dochodów tego kraju, przy czym w rocznych ustawach o finansowaniu gmin (np. GFG 2011) określana jest wartość kwotowa tych środków. Kolejnym wyjątkiem jest Turynia, gdzie kwotę wyrównania dla poszczególnych lat określają ustawy roczne oraz Saksonia-Anhalt, gdzie ustawa o wyrównaniu dochodów określiła kwotę wyrównania na 2010 i 2011 r. Natomiast w Meklemburgii-Pomorzu Przednim jednostki samorządu terytorialnego mają zagwarantowany stały udział w dochodach publicznych w wysokości 33,99%³⁰, więc wielkość wyrównania zależy od ich dochodów własnych.

* Dla Badenii-Wirtembergii i Dolnej Saksonii dane z 2010 r.

Rys. 1. Kwota środków wyrównujących w poszczególnych krajach związkowych w 2011*

Źródło: obliczenia własne.

W dziewięciu pozostałych krajach związkowych występują różnice w wielkości udziałów we wpływach podatkowych do budżetu kraju związkowego, które są przeznaczane na wyrównanie finansowe. Średnio udział ten wynosi 19,6%. Zazwyczaj

³⁰ Dla kraju związkowego pozostaje 66,01%.

mieści się w granicach 20-23%. Powyżej tego przedziału znajduje się udział ustalony w Saksonii na 2010 r. w wysokości 23,3984878%. Najniższy udział jest w Bawarii – 12,2% i Dolnej Saksonii – 15,5%. Stosunkowo niewielką część dochodów kraju związkowego (17,74%) angażuje się w wyrównanie finansowe w Szlezwiku-Holsztynie.

Kraje związkowe w różny sposób definiują katalog dochodów, od których liczony jest udział. Wszystkie kraje ujęły w tym katalogu podatek dochodowy, od osób prawnych i podatek VAT. Niektóre z nich – Badenia-Wirtembergia, Bawaria i Brandenburgia – zaliczyły do katalogu podział podatku od przedsiębiorstw. Kraje otrzymujące federalne dotacje uzupełniające najczęściej zaliczają je również do tego katalogu. Niektóre kraje zaliczyły do niego również podatki majątkowe, od spadków, od wyścigów, od piwa, od gier hazardowych, a niektóre wpływy z wyrównania finansowego. Wpływy te czasami są wyłączone z katalogu dochodów i ujmowane w innych częściach masy środków wyrównujących. Ma to miejsce w Bawarii i Nadrenii Północnej-Westfalii. Część krajów ujęła w tych dochodach wpływy z tytułu rekompensaty finansowej dotyczącej przeniesienia podatku od pojazdów mechanicznych na poziom federalny, a część krajów planuje te wpływy ująć od 2012 r. Dodatkowo do masy środków wyrównujących zaliczane są dochody z opłat wyrównawczych wpłacanych przez zamożne gminy i powiaty.

W niektórych krajach masa środków wyrównujących jest zwiększana lub zmniejszana o dodatkowe elementy – stałe kwoty wynikające z krajowych ustaw o wyrównaniu finansowym lub z innych krajowych ustaw. Najwięcej tych elementów można zauważyć w ustawie o wyrównaniu dochodów Dolnej Saksonii.

Masa środków finansowych dzielona jest najczęściej na subwencje ogólne, ryczałty inwestycyjne i dotacje celowe i inne dodatkowe elementy, np. kapitał wyrównawczy. Badenia-Wirtembergia, Dolna Saksonia, Meklemburgia-Pomorze Przednie, Saksonia-Anhalt, Szlezwik-Holsztyn określają sekwencję działań, a pozostałe jedynie wskazują, na jakie części dzielona jest uzyskana masa środków wyrównujących. Wśród krajów, które określiły sekwencję podziału środków, najczęściej w pierwszej kolejności wypłacane są dotacje celowe. W przypadku Dolnej Saksonii najpierw wyznacza się rezerwę subwencji. W przypadku Saksonii-Anhalt najpierw wyodrębnia się kwoty na dotacje na specjalne potrzeby i ryczałty inwestycyjne. W Szlezwiku-Holsztynie określone są dokładnie szczegółowe dotacje celowe.

Najwięcej środków na wyrównanie finansowe w 2011 r. przeznaczyła Nadrenia Północna-Westfalia (7921,6 mln euro) i Bawaria (6869,3 mln euro) oraz w 2010 r. Badenia-Wirtembergia (6598 mln euro). Wśród krajów związkowych, które przeznaczyły najmniej środków, znajduje się Kraj Saary. Średnio kraje przeznaczyły ok. 3 mld euro. Ponieważ kraje związkowe znacznie różnią się między sobą, m.in. populacją i powierzchnią, bardziej miarodajnym wskaźnikiem będzie porównanie kwoty środków na wyrównanie finansowe przypadające na jedną osobę. W ramach tej klasyfikacji (prawa oś rys. 1) najwięcej środków na wyrównanie finansowe przeznacza Turynia (w 2011 r. było to prawie 1000 euro), następnie Meklemburgia

Pomorze-Przednie (746 euro w 2011 r.), Brandenburgia (691 euro w 2011 r.) oraz Saksonia-Anhalt (675 euro). Wszystkie te kraje są „krajami byłego bloku wschodniego”. Najmniej środków przeznaczyła w 2010 r. Dolna Saksonia (316,5 euro), a w 2011 r. Szlezwik-Holsztyn (366 euro) i Kraj Saary (398 euro). Średnio kraje przeznaczały na wyrównanie finansowe ok. 522 euro na osobę.

Literatura

Finanzausgleichsgesetz – FAG S-A.

Finanzausgleichsgesetz Mecklenburg-Vorpommern – FAG M-V.

Gesetz über den allgemeinen Finanzausgleich mit den Gemeinden und Gemeindeverbänden im Land Brandenburg – BbgFAG.

Gesetz über den Finanzausgleich in Schleswig-Holstein – FAG Sz-H.

Gesetz über den Finanzausgleich mit den Gemeinden und Landkreisen im Freistaat Sachsen – Sächs-FAG.

Gesetz über den Finanzausgleich zwischen Staat, Gemeinden und Gemeindeverbänden – Bayern FAG.

Gesetz über den kommunalen Finanzausgleich – FAG Ba-Wü.

Gesetz zur Regelung der Finanzausgleichs – FAG Hessen.

Gesetz zur Regelung der Zuweisungen des Landes Nordrhein-Westfalen an die Gemeinden und Gemeindeverbänden im Haushaltsjahr 2011 – Gemeindefinanzierungsgesetz 2011 – GFG 2011.

Kommunalfinanzausgleichsgesetz – K FAG S.

Krajowe ustawy o podatkach i opłatach samorządowych (Kommunalabgabengesetz).

Landesfinanzausgleichsgesetz – LFAG (Nadrenia-Palatynat).

Niedersächsisches Gesetz über den Finanzausgleich – NFAG.

Niedersächsisches Gesetz zur Regelung der Finanzverteilung zwischen Land und Kommunen – NFVG.

Thüringer Finanzausgleich – ThürFAG.

www.finanzen.sachsen.de/download/fag_mittelfluss_2005.pgf oraz [fag_2010.pdf](#) (17.07.2011).

THE ANALYSIS OF DETERMINING THE AMOUNT OF THE FINANCIAL EQUALIZATION IN GERMAN'S NATIONAL FINANCIAL EQUALIZATION SYSTEMS ON THE EXAMPLE OF 2011

Summary: The German national financial equalization system has developed for many years. One of the main features of these systems is the amount of financial equalization. This article aims to analyze how different Länder shall determine the value of financial equalization, and on what elements and how the resulting value is divided. The analysis has been carried out for 2011, with the exception of Baden-Württemberg and Lower Saxony, where it has been for 2010.

Keywords: Germany, financial equalization system, amount of financial equalization.